

so Uskoki še bolj zasovražili Benečani in brez usmiljenja plenili njihove ladje. Beneško brodogrje je sicer zaprlo Senj, toda Uskoki so se v viharni noči izmuznili mimo beneških ladij in plenili naprej. Benečani so se znašali nad avstrijsko obalo, tako da je prišlo v začetku 17. stoletja do tako zvane »uskoške vojne« med Benetkami in cesarjem, ki so jo podpirali tudi Španci. Zaradi drugih skrbi, zlasti bližajoče se tridesetletne vojne je cesar kmalu sklenil mir ter obljubil, da bo izselil Uskoke iz Senja ter požgal njihove ladje, nakar se je večina Uskokov res preselila v notranjo Hrvatsko.

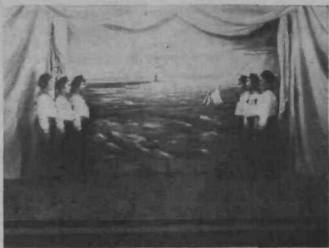
Kmalu nato so imeli Benečani vnovič dolgo, štiriindvajsetletno vojno s Turki. Na kopnem in na morju se je zopet prelivala slovanska kri za beneške koristi. Otok Kreto ali Kandijo, zaradi katerega se je vojna začela, so sicer Benečani izgubili, zato so pa pridobili precej severne in srednje Dalmacije. Ob koncu 17. stoletja pa so razširili svojo posest v južni Dalmaciji. V teh vojnah so bili Benečani sicer avstrijski zavezniki, toda v začetku 18. stoletja je dobila Avstrija premoč v Italiji in začela polagoma izrivati Benečane iz Jadrana. Napravila je v Trstu in na Reki svobodni luki in jim zgradila dobre ceste v zaledje. Vedno bolj si je prizadevala dobiti tudi Dalmacijo, do katere so si lastili avstrijski vladarji pravice kot kralji Ogrske in Hrvatske. Ponujali so celo Benečanom v zameno takrat avstrijsko Belgijo oz. Lombardijo, pa Benečani niso hoteli o tem nič slišati. Vendar se je že bližal konec starodavni, pod vladno oholih plemičev okosteneli beneški republiki. Po zgledu francoske revolucije se je tudi v Benetkah uprlo ljudstvo plemiški samovladi in to priložilo je porabil mladi general Napoleon Bonaparte ter zasedel Benetke. Ko je nato sklepal l. 1797. z Avstrijo mir v Campo Formio blizu Vidma, je prepustil Avstriji v zameno za Belgijo del kopne Benečije pa tudi Istro, Dalmacijo in Boko Kotorsko z otoki. Tako je brez boja in odpora po 900 letni slavni zgodovini malo slavno prenehala republika sv. Marka in njena vlada nad jugoslovansko obalo.

Uršulinski samostan v Ljubljani.

Akademije pomladka JS so se prirejale letos povečini na vseh šolskih zavodih. V njih naj bi mladina že v zgodnjih letih dobila vsaj nekaj predstav o našem morju in življenju ob njem ter željo, da čimprej na lastne oči vidi, ali je res tako, kakor je bilo videti na odru.

Po tej misli je bil sestavljen program akademije PJS v uršulinskem samostanu v Ljubljani. Ob morju so pele mlade učenke in mu zagotovile, da jih bodo kmalu v čolnih zibali njegovi valovi. Ob morju so rajali mali mornarčki in poskušali z veliko spretnostjo korakati in pozdravljati po mornarsko, vmes pa seveda niso pozabili pokazati, da jim še ni sedem let — to je pri gledalcih zbudilo posebno navdušenje in pristrčno razpoloženje. Prikorakali so krepki mornarji in s svojo strumnoostjo in točnostjo pri izvajanju dokazali, da naše morje čuvajo stražarji, ki so na svojem mestu.

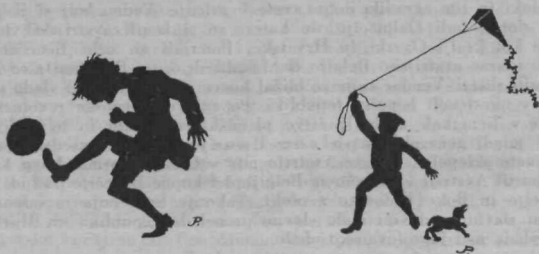
V prizoru iz ribškega življenja smo videli tudi vsakdanje življenje naših rojakov ob Primorju. Kako se morajo s težavo boriti za svoj kruh, kako morje v strahotnih viharjih zahteva marsikatero žrtev. A otroci žive tam brezskrbno in

ko čakajo ob skaloviti obali na očeta, da se vrne in jim prinese kruha, si pripovedujejo pravljice o morskih prebivalcih. Le za trenutek se prestrašijo ob misli, da bi utegnil nastati vihar in potopiti očetovo jadrnico, kajti že zagledajo v daljavi bela jadra in slišijo pesem mornarjev, ki se srečno vračajo domov.

V tihih večerih in ob lahmem šumenju valov zazibljejo sanje človeka v pravljični svet, svet »zvezdic«, ki so prišle iz radovednosti na zemljo pogledat, kako je tu. Plaho se približajo in ogledujejo okolico, všeč jim je, kar domače se počutijo, poiščejo si vodnice in veselo zarajajo. Sele jutranja zora jih opomni, da bo treba domov — nazaj na nebo. Tudi resne stvari premišljuje človek ob zamolklem butanju valov ob skalah. Premišljuje o nekdanjih časih, ko so se borili drzni dalmatinski mornarji proti oholosti beneškega leva, ki je lovil svobodne prebivalce na Jadranski obali in jih vkoval v težke verige na galejo, kjer so morali kot sužnji tujcem na svojem lastnem morju. In še tedaj so Galeoti, ti nesrečni veslači, često rajši potopili ladjo s seboj vred, kot bi služili tujcu. Tudi danes je še mnogo naših bratov nesvobodnih, od morja preko Gorice do Vrbskega in Osojskega jezera. Otožna in žalostna je pesem »Gor čez izaro«, krik človeka, ki je pregan iz rodnega kraja; toliko je v njem hrepenenja po domači hiši, da se v bolečini zgrudi.

Take in podobne misli so gledalcu vzbudile posamezne točke akademije, pripravljene z ljubeznijo in vnetim sodelovanjem 80 učenk.

Split. U Vašem lijepom dječjem listu »Vrtece« vidio sam, da se piše ime slavnog »vožda« Karadorda Karadžordže. To je nepravilno. Karadorde (stariji način grafije srpskohrvatski latinicom Karadjordje ili Karagjorđe) danas se piše Karadorde, a izgovor je kao u talijanskom giorno. Bratski pozdrav — Prijatelj.

5. Mesta.

Atene, Paris, Rim, Ženeva, Prilep, Banjaluka, Beograd, Celje, Ljubljana, Logatec, Šibenik, Osijek.

Prav so rešili vse tri uganke: Zupan Ivanka, Ogorevc Karolina, Rošker Ivan, Pinarič Neža, Travnikar Vinko, Šusterič Josip, Kostrevc Oto, Podgoršek Slavica, Rihtar Ema, Pintarič Ljudmila, Druzovič Stanko, Plevnik Karolina, Likar Marija, Gradišnik Marija iz Pišec; **Stražišćar Tince** iz Kožljeka; Svolsjak Ivan iz Doba; Štirn Vinko, Arko Alojzij iz St. Vida n. Lj.; Černetič Ivan, Kovač Franc, Lavtizar Franc, Polanec Francek iz Veržeja; Mrak Jože iz Vinkarjev (2) (Ljubljanski palčki so skopi; nič ne dajo, še drobtinic ne Mrhe!); Turk Marija z Brda; Jug Zlatica iz Studence.

Izžrebana je **Stražišćar Tince** iz Kožljeka.

Rešitev uganak iz 9. številke:

1. Kraljeva pot.

Odločno odpovej se svoji sreči in drugim skušaj jo doseči.

Živeti vrli mož ne sme za se.

Iz bratov sreče njemu sreča klije.

Veselje ljudsko njemu v oku sije in tuja solza mu meči srce.

Simon Gregorčič.

2. Jadrnica.

Mi smo pogumni tvoji mornarji.

»Vrtece« stane za vse leto Din 15—, s prilogo »Angelček« Din 20—. Lastnik »Pripravniški dom« v Ljubljani. — Urednik Vinko Lavrič v Ljubljani, Resljeva c. 11. — Uprava »Vrtece« v Ljubljani, Miklošičeva c. 7. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karel Čeč)

